

SODDB 2+21

VÝSLEDKY SČÍTANIA

OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV V ROKU 2021

V tomto čísle:

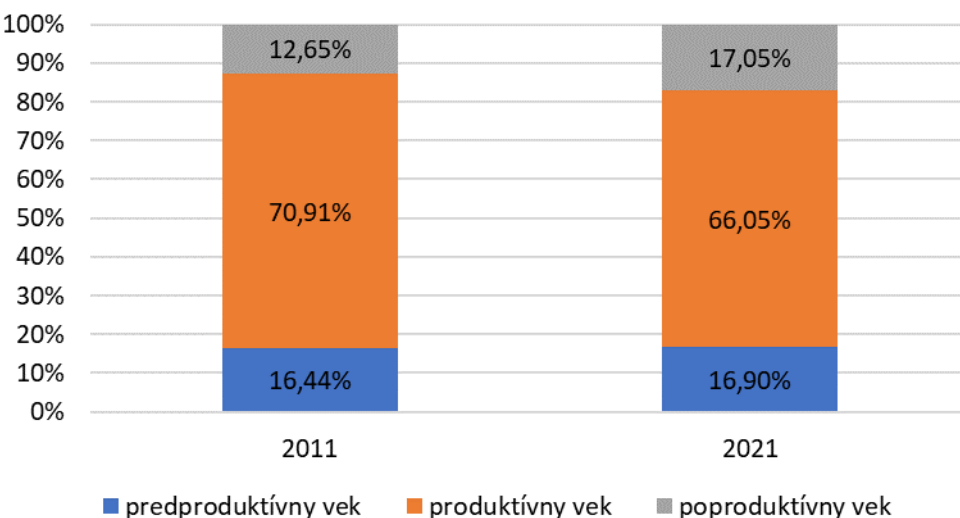
- Kto sú dividendoví králi a aristokrati?
- Američania sťahujú clo na japonskú oceľ
- Ktoré spoločnosti spĺňajú svoje ekologické ciele?
- Ako sa vyvíja zamestnanosť v USA?
- Za pohonné hmoty si možno priplatiť
- USA rastie deficit zo zahraničného obchodu
- Ceny komodít stále na vzostupe
- Ťažiar BTC opäť v ohrození

Podľa zverejnenia výsledkov na štatistickom úrade na Slovensku žije 5 449 270 obyvateľov čo je nárast o 49 937 obyvateľov oproti roku 2011. O niečo viac obyvateľov žije v mestách (53,2 %) ako na vidieku (46,8 %). Podiel obyvateľov

v predproduktívnom veku (od 0 do 14 rokov) tvorí 16,9 %, v produktívnom veku (od 15 do 64 rokov) 66 % a podiel obyvateľov v poproduktívnom veku (65 a viac rokov) predstavuje 17 %. Z celkového počtu obyvateľov je 49 % mužov a 51 % žien. Pozitívnym faktom je, že počet obyvateľov v skupine predproduktívneho obyvateľstva sa nám zvyšuje. Pribúda novorodencov a početnejšie sú aj jednotlivé

vekové skupiny detí od 4 do 14 rokov. Napriek tomu však nárast predproduktívnej časti obyvateľstva nie je adekvátny k nárastu poproduktívnej časti. Obyvateľstvo starne rýchlejšie a reprodukcia nestíha

vyrovnávať pomery v demografických vrstvách. Zatiaľ čo v roku 2011 pripadalo na 100 detí 77 seniorov, dnes je to už 100 seniorov na 100 detí. Popri tom dochádza k zmenšeniu skupiny ľudí

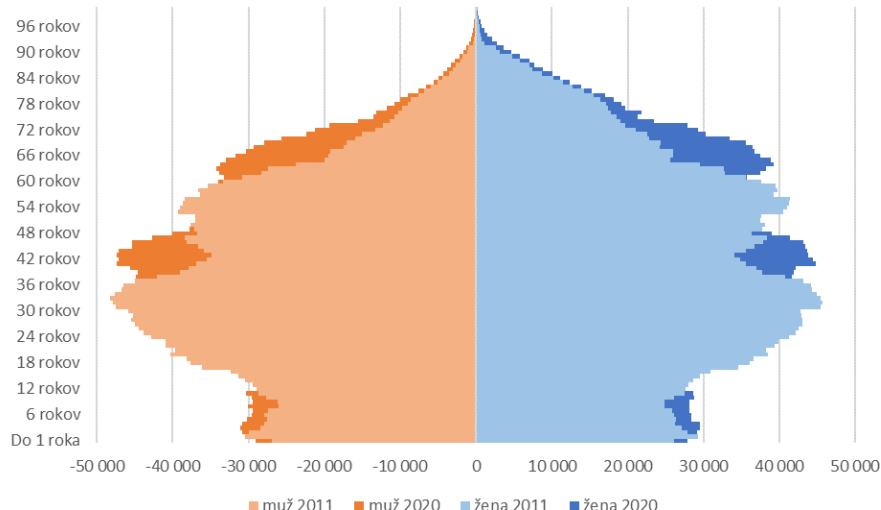

Graf: Podiel v demografických vrstvách

v produktívnom veku o viac ako 4 percentuálne body. Od roku 2011 do roku 2019 bol nárast obyvateľstva ťahaný kombináciou prirodzeného prírastku a migračného salda, ktoré dosahovali počas rokov približne rovnaké hodnoty. Napriek k mierne rastúcemu trendu počtu obyvateľstva, má Slovensko výrazný problém s reprodukciou – stále stúpajúci priemerný vek matky pri pôrode naznačuje, že páry odkladajú založenie rodiny a výchovu vlastných detí. Ukazovateľ úhrnnej plodnosti (koľko detí pripadá na jednu matku) od dôb socializmu nedosiahol zápornú hodnotu (2,1), ktorá značí hladinu pre súvislú samoreprodukciu obyvateľstva v rámci krajiny. K už veľmi vážnej reprodukčnej situácii na Slovensku pridala olej do ohňa pandémia, ktorá v rokoch 2020 až 2021 výrazne zvýšila mortalitu a tým pádom znížila prirodzený prírastok. Pandémia znížila aj hladinu migračného salda, ktoré malo od roku 2015 do roku 2020 mierne stúpajúci trend.

Demografia

Zistené dáta potvrdzujú skutočnosť, ktorá sa spomína už niekoľko rokov. Demografická kríza, vysoký počet produktívnej populácie, ktorá starne a nízky počet predproduktívnej časti obyvateľstva, ktorá v budúcnosti bude musieť pracovať na stále sa zvyšujúci počet dôchodcov. Ako bolo spomínané, dôležitý rozdiel je medzi predproduktívnou a poproduktívnou časťou obyvateľstva, ktorý je dnes už takmer nulový. Vedľajší efekt kapitalizmu a rozvoja technológií spôsobuje, že mladé páry sa nepúšťajú do zakladania rodín, ale preferujú kariérne ciele. Taktiež rýchlosť doby, zmena hodnôt jednotlivcov a celková liberalizácia prispieva k nechuti mladých párov mať dieťa. To všetko znižuje prirodzený prírastok obyvateľstva a je už prakticky isté, že na Slovensku bude obyvateľstvo ubúdať.

Presun obyvateľstva

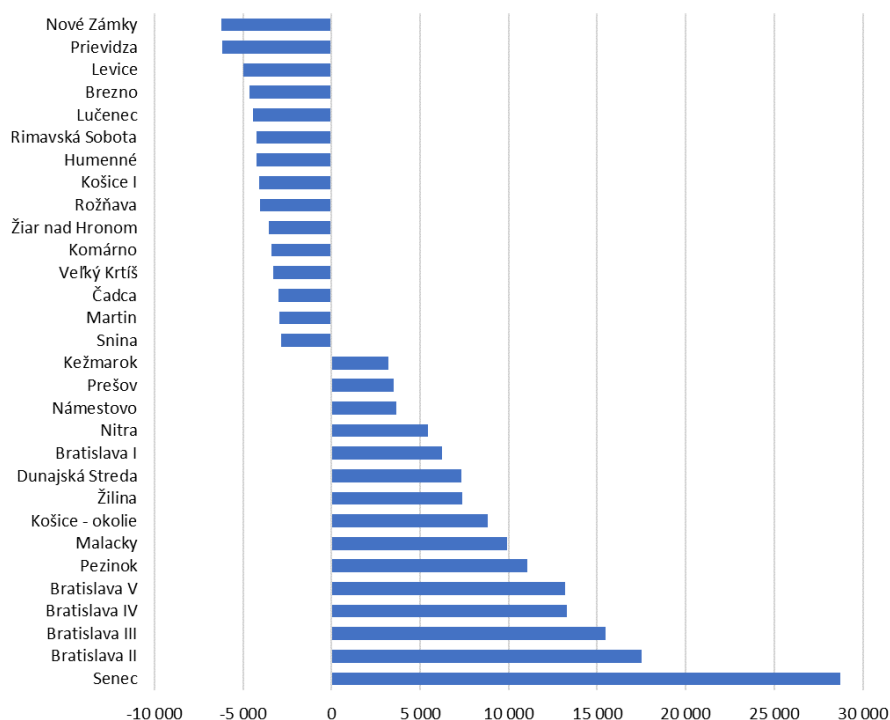
V poslednom čase sledujeme odlev ľudí z menej rozvinutých regiónov na Slovenska, kde je menej pracovných príležitostí a nižšie mzdové ohodnotenie. Najviac ľudí, a to najmä v predproduktívnom a produktívnom veku, pribúda v okresoch ako je Senec, Bratislava (mestské časti), Pezinok, Malacky atď. Naopak najviac ľudí ubúdalo v okresoch Nové Zámky, Prievidza, Levice, Brezno, Humenné atď. V absolútnych číslach Košice stratili viac ako 11 000 obyvateľov oproti roku 2011 a naopak počet obyvateľov v Bratislave vzrástol o 65 740. Popradu klesol počet obyvateľov

Graf: Demografia 2011-2021

pod 50 000, čo sa mu prejaví v znížení koeficientu výnosu z dane z 1,13 na 0,94

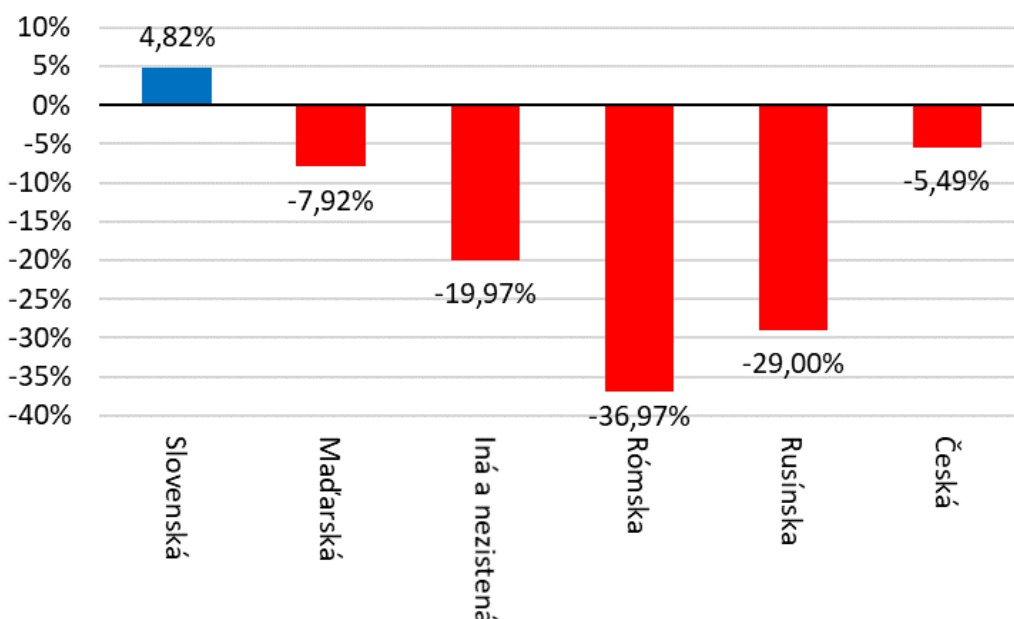
Národnosti

K národnostným menšinám sa prihlásilo 10,8% z celkového počtu obyvateľov s trvalým pobytom. K maďarskej národnosti sa prihlásilo 422,1 tisíce obyvateľov čo je pokles oproti roku 2011 o takmer 8%, rómsku národnosť uviedlo 67,2 tisíce obyvateľov čo je pokles o takmer 38%. Českú uviedlo 29 tisíc – pokles o 5,5% a rusínsku 23,7 tisíce – pokles o 29%. Pokles môže byť

Graf: Najväčší nárast a pokles obyvateľstva v okresoch

spôsobený tým, že obyvatelia mali možnosť si vybrať ďalšiu národnosť. Ďalšiu národnosť si vybralo 306 175 obyvateľov Slovenska (5,6%). Slovenskú národnosť si ako ďalšiu uviedlo 55 496 obyvateľov, čo predstavuje jedno percento z celkového počtu trvalo bývajúcich v SR, ale 18,1% z obyvateľov, ktorí si uviedli aj ďalšiu národnosť. Maďarskú národnosť si ako ďalšiu uviedlo 34 089 obyvateľov (čo je 8% z celkového počtu ľudí prihlásených k maďarskej národnosti), rómsku 88 985 (čo je o 32% viac ľudí ako tých, ktorí si rómsku národnosť uviedli ako prvú), rusínsku 39 810, nemeckú 5 255 a českú 16 175 obyvateľov. Môžeme sa domnievať na základe týchto čísiel, že nárast slovenskej národnosti a pokles ostatných je zapríčinený tým, že niektorí ľudia z menšín si uviedli slovenskú národnosť ako prvú, pretože mali možnosť vyplniť ďalšiu národnosť.

Graf: Percentuálna zmena národností 2011-2021

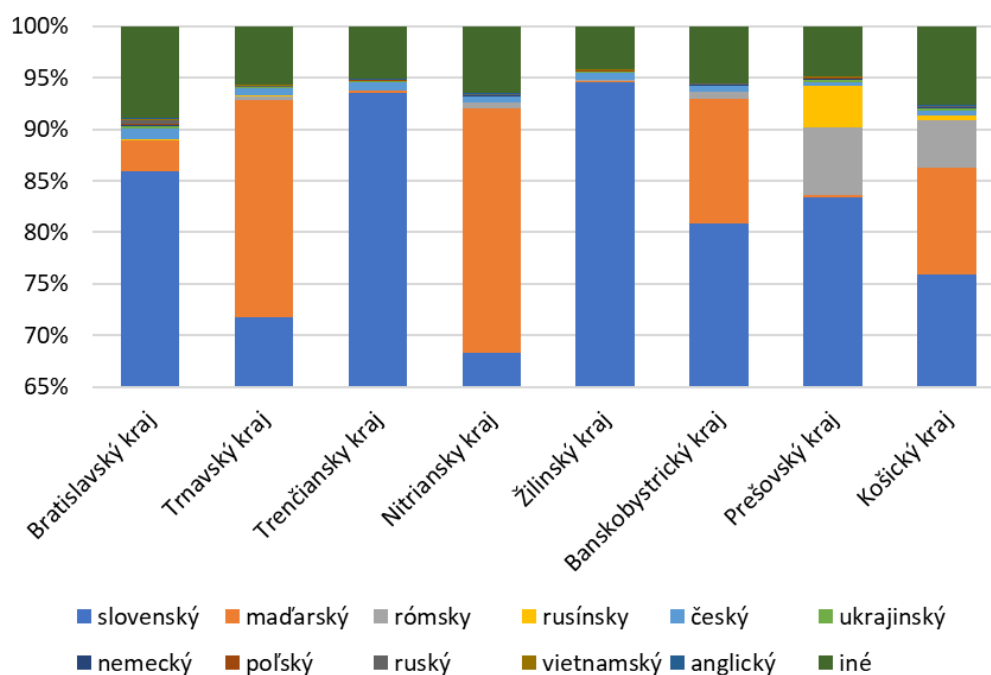
Materinský jazyk

Z výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 vyplýva, že 81,8% obyvateľov uviedlo ako svoj materinský jazyk slovenčinu. Druhým najpočetnejším materinským jazykom je maďarčina, tú označilo takmer 8,5 %, rómčinu označilo 1,8% a rusínsky jazyk 0,7% obyvateľstva. Najväčšie percentuálne zastúpenie obyvateľov s materinským jazykom maďarčina sú v okresoch Dunajská Streda (71,22%), Komárno (65,71%), Rimavská Sobota

(45,43%) a zvyšné južné okresy.

Vzdelanie

Počas desiatich rokov sa výraznejšie zvýšil pomer vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov. To mohlo byť zapríčinené najmä stále sa zvyšujúcimi požiadavkami zamestnávateľov na trhu práce. Takisto rástol pomer vyššieho odborného vzdelania, čo predstavuje akúsi alternatívu ku štúdiu na vysokej škole. Vyššie odborné vzdelanie poskytujú stredné odborné školy, kde môže žiak absolvovať dvojročný alebo trojročný vzdelávací kurz (záleží od odboru a študijného programu), na základe ktorého potom získa titul diplomový špecialista „DiS“. Jednotlivé pohyby si môžeme vysvetliť aj starnutím a spomalenou reprodukciou obyvateľstva. Pomer obyvateľov bez ukončeného vzdelania (čo predstavujú vzdelávajúci sa obyvatelia do 15 rokov) nám klesá z okolo 15,5% na okolo 11,5% počas 10 rokov. Rovnako to tak môže byť pri skupine s úplným stredoškolským vzdelaním, pretože žiaci pokračujú v štúdiu na vysokej škole.

Graf: Materinský jazyk

čujú na vysokú školu, a tiež aj v skupine so stredným učňovským vzdelaním, pretože niektorí žiaci pokračujú na vyššie odborné vzdelanie. Tu však treba zopakovať skutočnosť, že tento presun je podmienený hlavne vysokými nárokmi zamestnávatel'ov.

Vierovyznanie

Najviac ľudí v SR sa prihlásilo k rímskokatolíckemu vyznaniu a to 56%. Avšak oproti roku 2011 je to pokles o viac ako 6 percentuálnych bodov. Naopak podiel ľudí bez vyznania vzrástol o 10,4 percentuálneho bodu na 23,8% oproti roku 2011. Evanjelici 5,3%.

Záver

Sčítanie obyvateľov 2021 prinieslo očakávané výsledky. Rýchlo starnúce obyvateľstvo a nízka úroveň plodnosti spôsobujú demografickú krízu. Pomer poproduktívnej časti obyvateľstva sa medzi sčítaniami zvýšil o 4,4%, zatiaľ čo predproduktívna časť obyvateľstva iba o 0,46%. Slovensko je liberálnejšie, čo vidíme na vývoji vierovyznania, kde pribudlo mnoho ateistov (nárast až o 10,8% oproti

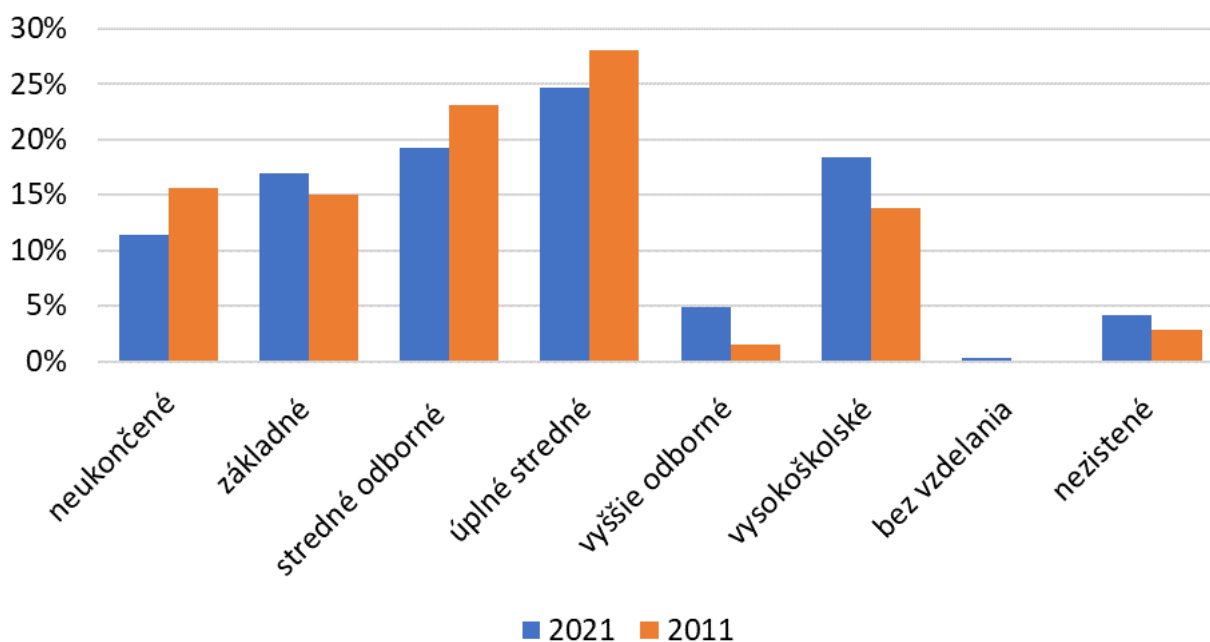
Graf: Pomer obyvateľov rímskokatolíckeho vierovyznania

roku 2011), a taktiež na vývoji materinského jazyka, kde pribúda skupina, ktorá má iný materinský jazyk. Zmenšuje sa nám skupina maďarskej národnostnej menšiny oproti roku 2011 až o 7,92%. Pomer vysokoškolákov nám stúpa a dnes už 18,4% obyvateľov vlastní vysokoškolský diplom. Obyvatelia sa presúvajú hlavne do Bratislavy a okolia, kde za celý kraj pribudlo až 115 434 obyvateľov, najviac v okrese Senec – 28 713. Najväčší úbytok zaregistroval kraj Banská Bystrica, kde ubudlo 34 874 obyvateľov.

- Na Slovensku nám pribudlo 49 937 obyvateľov,
- Obyvateľstvo starne rých-

lejšie a reprodukcia nestíha,

- Obyvatelia sa presúvajú za lepším životom najmä do Bratislavy a okolia,
- Najväčšie poklesy obyvateľstva zaznamenali menej rozvinuté okresy západného Slovenska,
- Sledujeme výraznejší pokles národnostných menšín,
- Pribúda stále viac ateistov,
- Vysokoškolské tituly má stále viac obyvateľov, pribúda aj vyššie odborne vzdelaných obyvateľov. (mv,zl)

Graf: Dosiahnuté vzdelanie 2011-2021

Dividendoví králi a aristokrati

Dividendový príjem predstavuje jeden z najvyužívanejších a najľahších spôsobov pasívneho príjmu. Dividenda je istý finančný podiel na zisku, ktorý vyplácajú spoločnosti svojim akcionárom. Investovanie do akcií spoločností, ktoré majú dlhú históriu vyplácania dividend sa teda zdá byť ako jeden z dobrých ukazovateľov spoľahlivosti a stability danej spoločnosti a zároveň môže byť aj pomocným nástrojom pri výbere a diverzifikovaní svojho investičného portfólia. Existujú teda zaujímavé rebríčky, ktoré podľa týchto kritérií spoločnosti hodnotia. Dividendoví králi sú verejne obchodovateľné spoločnosti, ktoré každoročne zvyšujú objem dividendy na akciu (to znamená, že ak cena akcie 140 dolárov a vyplácajú dividendu vo výške napríklad 2 dolárov, výnos dividendy na akciu bude 1,4%) svojich akcionárov a to najmenej v posledných 50 rokoch. Dividendoví aristokrati predstavujú rovnaký rebríček avšak ide o navýšovanie za minimálne 25 rokov. Oba rebríčky však spája ešte jeden podstatný faktor a to, že jednotlivé spoločnosti v nich musia byť súčasťou S&P 500. Na čele rebríčku Dividendových aristokratov podľa výnosu sa nachádza IBM, technologická firma, ktorej vyplácanie dividend sa navyšuje už 26 rokov s výnosom takmer 5%. Druhou v tomto rebríčku je spoločnosť Leggett and Platt (výrobca komponentov do domov a áut), ktorí sa dokonca radia už aj dividendových kráľov na koľko je ich dĺžka vyplácania navýšených dividend v trvaní 50 rokov. S takto dlhou históriou vyplácania môžeme sledovať aj spoločnosti ako sú Coca Cola (59 rokov), Procter & Gamble (65), Johnson &

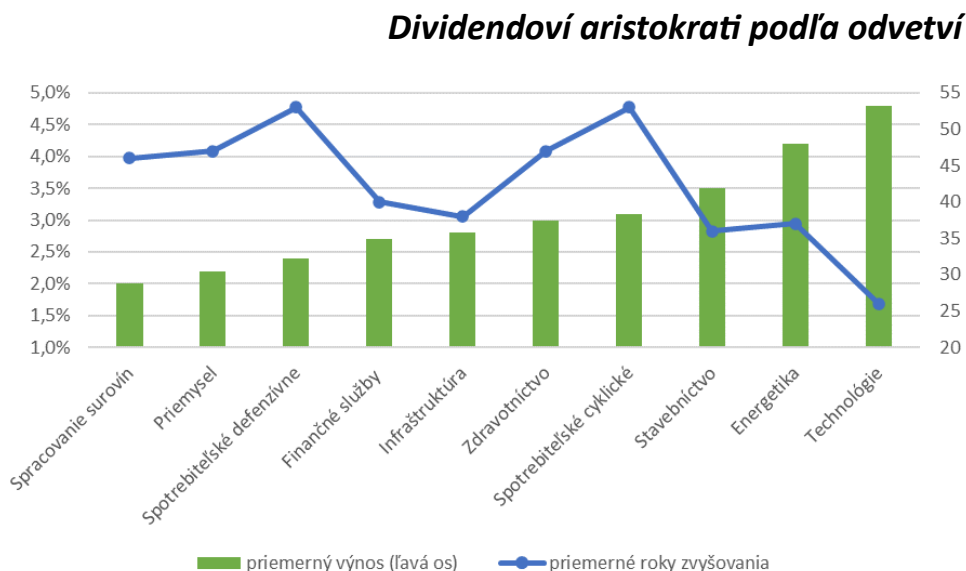
Johnson (59) či Colgate- Palmolive (59 rokov). Tesne pred bránami kráľov skončili spoločnosti ako

McDonalds, PepsiCo či Walmart. Môžeme teda vidieť, že všetky spomenuté spoločnosti majú stá mi-

Spoločnosť	dividendový výnos	počet rokov zvyšovania
International Business Machines Corp.	4,8%	26
Leggett & Platt, Inc.	4,5%	50
Realty Income Corp.	4,4%	26
Exxon Mobil Corp.	4,3%	39
Chevron Corp.	4,1%	35
Abbvie Inc	4,0%	50
Walgreens Boots Alliance Inc	3,9%	46
Franklin Resources, Inc.	3,7%	42
Cardinal Health, Inc.	3,7%	34
3M Co.	3,7%	63
Consolidated Edison, Inc.	3,6%	48
People's United Financial Inc	3,5%	29
Federal Realty Investment Trust.	3,5%	54
Kimberly-Clark Corp.	3,5%	50
VF Corp.	3,2%	49
Clorox Co.	3,2%	44
T. Rowe Price Group Inc.	2,8%	35
Coca-Cola Co	2,7%	59
Essex Property Trust, Inc.	2,6%	27
Atmos Energy Corp.	2,6%	38
Air Products & Chemicals Inc.	2,5%	40
Genuine Parts Co.	2,5%	65
PepsiCo Inc	2,5%	49
Johnson & Johnson	2,5%	59
Medtronic Plc	2,5%	44
Aflac Inc.	2,5%	40
Sysco Corp.	2,4%	51
Cincinnati Financial Corp.	2,3%	62
General Dynamics Corp.	2,2%	30
NextEra Energy Inc	2,2%	26
Caterpillar Inc.	2,2%	28
Colgate-Palmolive Co.	2,2%	59
Hormel Foods Corp.	2,2%	56
Procter & Gamble Co.	2,2%	65
Illinois Tool Works, Inc.	2,2%	58
Emerson Electric Co.	2,2%	65
McDonald's Corp	2,1%	46
Archer Daniels Midland Co.	2,1%	47
Automatic Data Processing Inc.	2,0%	47
Stanley Black & Decker Inc	2,0%	54
Nucor Corp.	1,8%	48
Target Corp	1,7%	54
Walmart Inc	1,6%	48
Chubb Limited	1,6%	28
PPG Industries, Inc.	1,5%	50
A.O. Smith Corp.	1,5%	28
Abbott Laboratories	1,5%	50

Zdroj: suredividend.com

liardové trhové kapitalizácie a patria medzi spoločnosti pevne biznisovo ukotvené. Spomedzi rebríčku 50-tich prvých dividendových aristokratov sú pri pohľade na jednotlivé odvetvia spoločností a ich výnos jednoznační lídri – technologické spoločnosti (4,8%), pri ktorých však zriedkavejšie vyplácajú dividendy rovnako ako aj začínajúce spoločnosti. Za nimi nasleduje energetika so 4,2%, kde patria spoločnosti ako Exxon Mobil Corp. či Chevron Corp. Obe patria medzi významných hráčov v ropnom priemysle s trhovými kapitalizáciami okolo 300 miliárd dolárov. Exxon vypláca dividendu v súčasnosti vo výške približne 5% a Chevron okolo 4%. Treťou oblasťou s najvyšším výnosom je aktuálne stavebníctvo, ktorého priemerný výnos dividend na akciu je 3,2%. Sem zas patria významné firmy ako:

Investment Trust a Realty Income Corp. Celkovo sa dá zhodnotiť, že medzi dividendových aristokratov aj kráľov patria už etablované spoločnosti, ktorých ceny akcií by nemali byť zbytočne nafúknuté. Tešia sa zo stabilnejších ziskov a rastúcich dividend zväčša v dobrých aj zlých časoch. Sú viac odolnejšie voči re-

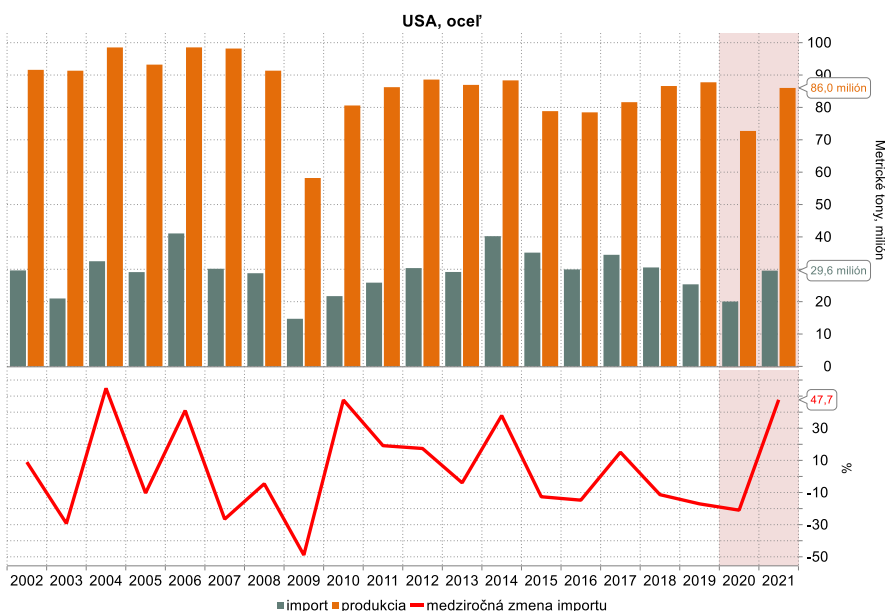
cesiám a pri veľkých spoločnostiach, ktoré sú na trhoch dlhšie sú predvídateľnejšie a vo všeobecnosti sú aj lepšími platcami dividend. (pd)

Americko-japonská oceľová dohoda

Spojené štáty americké sú dlhodobo najväčším importérom ocele na svete. Počas minulého roka celkovo doviezlo takmer 30 miliónov metrických ton ocele, pričom najväčšiu časť z tohto dovozu bolo z Kanady, Mexika a Brazílie. Počas Trumpovej éry sa zaviedli v USA 25% dovozné clá na oceľ (z väčšiny krajín okrem Austrálie, Argentíny, Brazílie či Južnej Kórey a neskôr aj EÚ, Mexiko či Kanada), ktoré však budú od 1. apríla 2022 minulostou (s výnimkou hliníku). Týkať sa budú približne objemu 1,25 miliónov ton, čo je priemerný export Japonskej ocele do USA v posledných rokoch. Do tohto objemu sa precleovať nebude, no každá tona naviac opäť clu podliehať bude. Takáto dohoda má za cieľ posilniť pozíciu voči najväčšiemu svetovému exportérovi oceli – Číne (jej ročný export cele sa pohybuje niekde cez hranicu 60 miliónov ton). Čína tak má v súčasnosti na trhu s oceľou dominantné postavenie. Aktuálne sa však USA spolu

s ostatnými krajinami sveta stretáva s vysokou infláciou a výpadkom materiálov. Narušené dodávateľské reťazce by tak zrušenie ciel mohlo v istej miere zlepšiť a doplniť ponukovú stránku. Aktuálne sa ceny ocele pohybujú na desaťročnom maxime, pričom dosiahli úroveň okolo

660 eur za tonu. Doterajší vrchol dosiahla počas leta 2021, a to pri atakovaní hranice 800 eur za tonu. Zvýšená ponuka ocele aj vplyvom zvýšenia amerického importu by tak mohla krivky ponuky a dopytu dorovnávať a tlačiť na zníženie cien. (pd)

Ekologicky zodpovedné spoločnosti?

Spomedzi 25 veľkých spoločností, ktoré sa celkovo na svetových emisiách podieľajú približne 5% celkových globálnych emisií skleníkových plynov, čo predstavuje približne 2,7 gigaton ekvivalentu oxidu uhličitého za rok (GtCO_{2e}). Medzi spomínané spoločnosti patria: Apple, Amazon, BMW Group, Carrefour, Google, Ikea, Unilever, Volkswagen, Maersk, Nestlé, Walmart, Deutsche Telekom či Sony. Všetkých 25 spoločností mali v roku 2020 spolu tržby vo výške približne 3,2 biliónov dolárov, čo predstavuje približne 10 % z tržieb najväčších spoločností sveta. Tieto spoločnosti sľubujú určitú formu uhlíkovo neutrálneho cieľa. Iba však tri spoločnosti - Maersk, Vodafone a Deutsche Telekom sa zaviazali k hlbkej dekarbonizácii o viac ako 90 % svojich emisií v rámci celého reťazca do príslušných cieľových rokov. Väčšina zvyšných firiem má za cieľ iba 15-40% zníženie. Zdá sa tak, že s ohľadom na ambície klimatických cieľov spoločností budú emisie v priemere v rozmedzí rokov 2019-2030 zníže-

né iba o približne 23%, čo je ďaleko vzdialené od cieľmi dohodnutými v Parížskej dohode. Do budúcnosti je však veľmi dôležité aby spoločnosti nachádzali inovatívne rieše-

nia, ktoré budú efektívne ovplyvňovať ich klimatickú stopu. Príkladom môže byť iniciatíva Googlu 24/7, kedy majú za cieľ využiť vo svojich dátových centrách a areáloch iba obnoviteľnú energiu. Každá hodinu sa ich spotreba elektriny bude teda párovať iba s regionálnymi obnoviteľnými zdrojmi. Táto idea má byť naplnená v roku 2030, už však dnes sa v piatich centrách Googlu využívajú iba čisté zdroje. Je zároveň veľmi dôležité aby regulačné orgány kontrolovali deklarované ciele spoločností, nakoľko môžeme vi-

dieť, že aj napriek veľkolepým sľubom sa doposiaľ spoločnostiam nedarí obmedzovať svoju uhlíkovú stopu dostatočne. (pd)

Spoločnosť	Ročný objem emisií (MtCO _{2e})	Plánované zníženie emisií do:
Volkswagen Group	376	2050
Walmart	203	2040
E.ON	116,3	2040
Nestlé	113	2050
Enel	97	2050
BMW Group	67	2050
Hitachi	60,8	2050
Amazon	60,6	2040
Maersk	53,2	2040
Unilever	32	2039
Ikea	26,8	2050
Apple	23,5	2030
Sony	18,5	2050
Deutsche Telekom	16,4	2040
Google	15,3	2030
Carrefour	12	2040
Vodafone	11,97	2040

Kazachstan zvýši daň pre ťažiarov BTC

Kazašský prezident Tokayev nariadil svojej vláde, aby zvýšili sadzbu dane z ťažby kryptomien. Úrady majú do apríla prísť s legislatívou, ktorá sa bude týkať najmä ťažiarov kryptomien. Cieľom je zamedziť fungovanie nelegálnych ťažiarov, pri momentálnom nedostatku elektrickej energie a výpadkov elektriny v stredoázijskom štáte. Doterajšia sadzba bola na úrovni 1 tenge (0,002 EUR) za kilowatthodinu. Pre porovnanie, priemerná cena elektriny pre domácnosť v Kazachstane je približne 18 tenge (0,049 EUR) za kilowatthodinu a priemerná cena elektriny pre slovenskú domácnosť sa pohybuje medzi 0,06 až 0,12 EUR za kilowatthodinu. Ťažiari v Kazachstane stále nakupujú elektrinu za neadekvátne ceny a vyhýbajú sa plateniu daní a cieľ.

Kazachstan chce týmto spôsobom monetizovať prílev ťažiarov kryptomien. Tí sa presunuli do Kazachstanu v hojnom počte, keď čínska vláda zakázala ťaženie z dôvodu zaťažovania energetickej siete. Väčšina ťažiarov sa po čínskom zákaze presunula práve do Kazachstanu, najmä z dôvodu výhodnej ceny elektrickej energie. Tento krok sa nakoniec môže bývalým čínskym ťažiarom vypomstiť a v konečnom dôsledku aj každému používateľovi kryptomien. Prvé problémy prišli už po pár mesiacoch počas konfliktov, kedy v krajine vznikali nepokoje kvôli vysokým cenám skvapalneného zemného plynu. Prípadné zdanenie by tak opäť mohlo priliatť olej do ohňa a spôsobiť ďalšiu volatilitu na kryptomenovom trhu, ktorý momentálne zažíva opätovný rast.

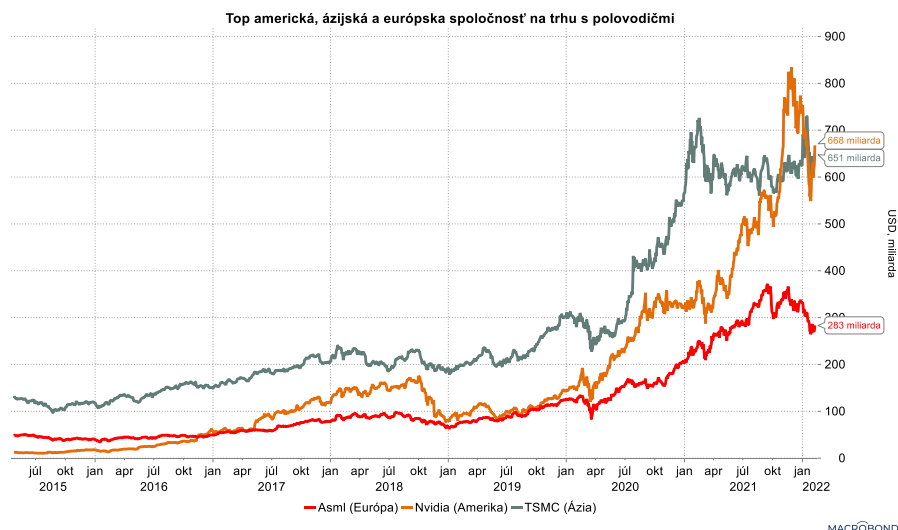
Krok kazašskej vlády však môže prieniesť problémy zabezpečenia platobnej siete bitcoin, nakoľko je možné, že zdaňovanie môže spôsobiť, že ťažba pre nich nebude rentabilná a budú vypínať svoje zariadenia. To by mohlo priviesť podobne veľký pokles ceny, ako v lete 2021, keď samotný bitcoin odpísal viac ako 50% svojej hodnoty. Krok vlády možno považovať za správny, keďže si tým môže zvýšiť verejné príjmy. Ak však bude legislatíva zbytočne prísna, je pravdepodobné, že ťažiari sa začnú z Kazachstanu sťahovať. Spotreba elektrickej energie na ťažbu bitcoinu za rok 2021 predstavovala 89 terawatthodín, čo je ekvivalentom ročnej spotreby elektrickej energie Fínska. (zl)

EÚ investuje do mikročipov

Vďaka kríze spojenej s pandemiou vyplával na povrch problém, ktorý spôsobil výraznejšie problémy vo svetovej ekonomike. Jedná sa o nedostatok polovodičov a sofistikovaných čipov, ktoré sú dnes dôležitou súčasťou každého elektronického zariadenia. Európa je v porovnaní s Áziou a Amerikou výrazne pozadu, čo sa týka produkcie polovodičov a sofistikovaných čipov. Európska komisia preto začala iniciatívu „čipy pre Európu“, v rámci ktorej chce do roku 2030 investovať 11 miliárd EUR zo zdrojov EÚ na podporu sektora týkajúceho sa polovodičov. Cieľom je pretransformovať EÚ na významného producenta polovodičov a tým aj znížiť závislosť od ázijských trhov. Čipy sú základným stavebným kameňom modernej ekonomiky a výpadky v dodávkach polovodičov zasiahli Európu v čase zotavovania sa ekonomiky z pandémie. Pozití-

vom je, že európske polovodičové firmy reinvestujú až 15% z príjmov do rozširovania a taktiež do vývoja technológií. Na druhej strane však podiel Európy na svetovom trhu s polovodičmi je iba 9% a je závislá na dovoze čipov z tretích krajín. Európske čipové rezervy napríklad v automobilovom alebo zdravot-

nom priemysle by sa mohli vyprázdniť za pár týždňov a spomaliť výrobu vo viacerých európskych priemysloch. Iniciatíva „čipy pre Európu“ by mala pomôcť zvýšiť pomer na svetovej výrobe na 20% do roku 2030. V rovnakom čase sa predpokladá aj zdvojnásobenie celosvetovej produkcie. (zl)

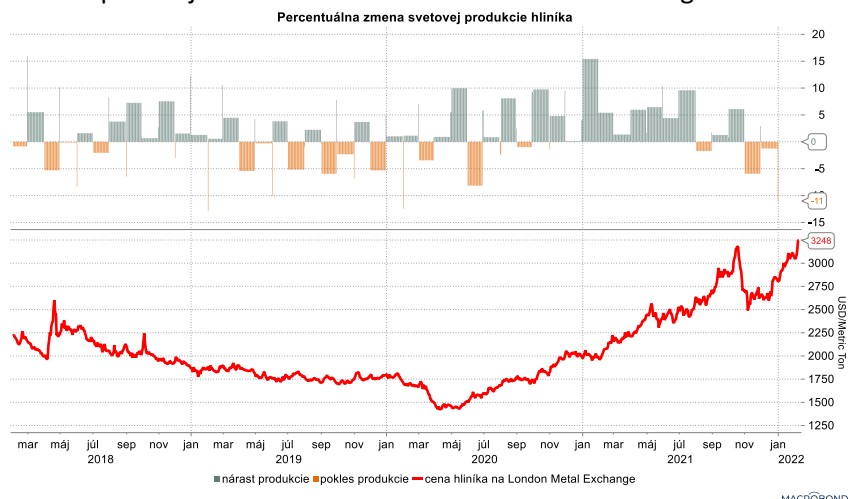

Cena hliníka na maximách

Cena trojmesačného kontraktu na hliník obchodovaného na Londýnskej burze kovov stúpla za posledný týždeň o 7% (iba v utorok 8.2. o 3,3%) na úroveň 3245 USD za tonu. Cena prekonal maximá dosiahnuté v roku 2008 a pokračuje v raste. Dôvodom takéhoto nárastu sú hlavne klesajúce zásoby hliníka, a taktiež obmedzená produkcia Číny, ktorá je najväčším producentom. Pandémia koronavírusu taktiež spôsobuje obmedzenie

v transporte bauxitu (surovina z ktorej sa hliník vyrába). Reštrikcie okrem zníženej ponuky brzdia aj samotnú produkciu. Čínske firmy obmedzili produkciu, aby znížili emisie. Čínski taviči spotrebúvajú veľké množstvo elektriny, ktorú generujú znečisťujúce uhoľné elektrárne. K výraznému obmedzeniu výroby hliníka došlo aj pred začiatkom zimných olympijských hier v Pekingu, aby sa zlepšila kvalita ovzdušia. Pre energetickú krízu sa

znížila produkcia hliníka aj v Európe. Hliník patrí medzi najvýznamnejšie priemyselné kovy a v súčasnosti je po oceli druhým najpoužívanejším kovom. Používa sa najmä v dopravnom, stavebníckom a elektrotechnickom priemysle. Rastúca cena hliníka by teda mohla spôsobiť rast cien viacerých hliníkových produktov najmä v stavebníckom a dopravnom priemysle, ktoré tvoria až 50% dopytu po hliníku. Očakáva sa tiež opätovný rast automobilovej produkcie, ktorá tiež bude zvyšovať dopyt po hliníku a tlačiť cenu nahor. Hliník je významným aj pri výrobe rôznych obalových materiálov, ktorých cena by tiež mohla rásť. Kľúčové pre zníženie ceny bude opätovné zvýšenie produkcie v Číne. Cena by mala v priebehu 2022 skorigovať k nižším hodnotám. Ak by stále pokračovala v raste, ceny statkov vyrábaných z hliníka by boli veľmi drahé a pre bežné obyvateľstvo menej dostupné. (zl)

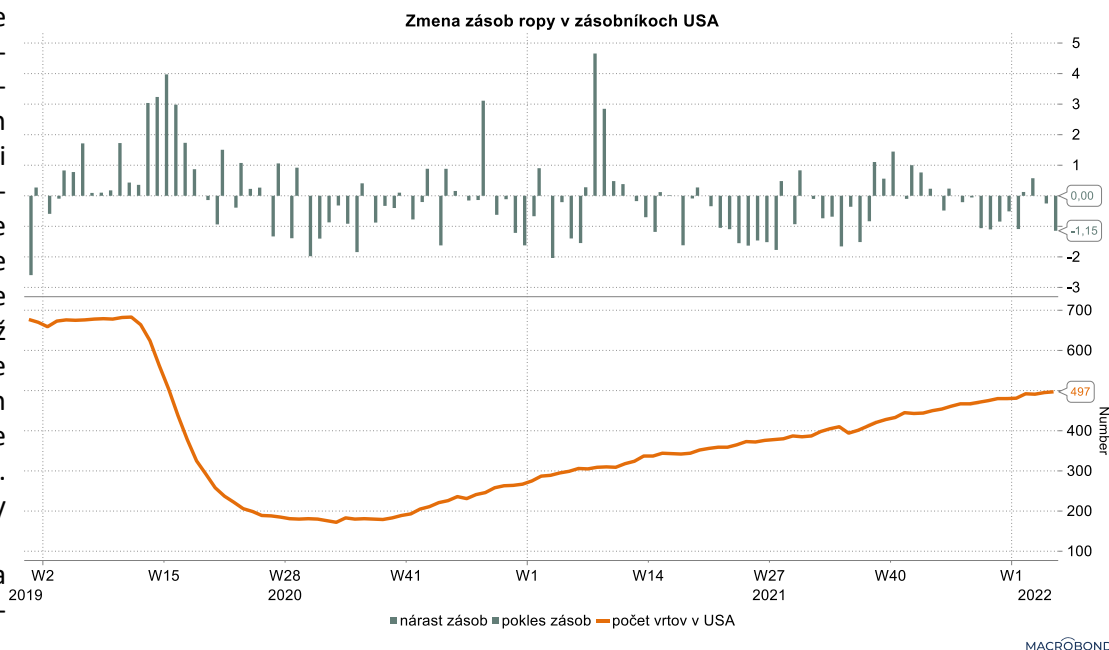

Stále stúpajúca cena ropy

Ceny ropy minulý týždeň stúpili na sedemročné maximum a za jeden týždeň si pripísali rast až 6%. Brent aj WTI sa dostali už nad hladinu 90 USD za barrel, keď cena ropy Brent dosiahla lokálne maximum na hodnote 93\$ za barrel a WTI tesne nad 92 USD. Jedným z dôvodov takéhoto prudšieho nárastu je strach, že masívna snehová búrka, ktorá zasiahla severovýchod a stred USA spôsobí vážne prerušenie dodávok. Takéto búrky sa v USA opakujú čoraz častejšie. Koncom minulého roka zasiahla víchrica územie Texasu a výrazne ochromila energetický sektor, nakoľko kvôli silným mrazom zamrzli ropné vrty aj plynovody. Extrémne chladné počasie taktiež zvyšuje dopyt, ktorý je už mesiace prevyšuje ponuku. Problém vzniká aj na strane producentov ropy. Niektoré krajiny spoločenstva OPEC už dnes ťažia menej, ako sú dohodnuté kvóty.

Vyhliadky na produkciu ropy v USA tiež nie sú najlepšie. Počet aktívnych vrtoch výraznejšie nestúpa a týždňová zmena zásob zaznamenala pokles, napriek predpokladanému rastu. Nerovnováha medzi ponukou a dopytom tlačí ceny nahor a v prípade pokračovania tejto nerovnováhy môžeme predpokladať, že rast cien bude pokračovať ďalej. Popredné investičné banky predpokladajú, že tento rok cena ropy dosiahne 100 USD. Takéto vysoké hodnoty sme naposledy videli v roku 2014, a potom sa cena

prudko prepadla. Od prudkého prepadu, ktorý nastal na začiatku koronakrízy, cena plynulo rástla. Zvyšovanie cien ropy má obrovský vplyv nie len na bežného spotrebiteľa, ale aj na podnikateľov, pre ktorých predstavujú fosílna palivá dôležitý vstup do výroby. Prípadné pokračovanie zdražovania by sa tak nemuselo premietnuť iba do rastúcich cien pohonných hmôt, ale aj do cien produktov a služieb, nakoľko budú musieť podnikatelia pokrývať vyššie náklady spôsobené zdražovaním ropy. (zl)

Nabíjačky pre elektromobily v EU

Európska únia má ambiciózne plány v znižovaní emisií CO₂ z nových automobilov. V pláne ich má do roku 2030 znížiť o 55% oproti úrovni z roku 2021. Aby európske automobilky mohli splniť tento ročný cieľ, budú musieť v nasledujúcich rokoch priniesť na trh milióny automobilov s elektrickým nabíjaním. Otázkou nie je kedy bude predané posledné auto so spaľovacím motorom, ale či bude prechod na elektro mobilitu úspešný, pretože problém je v nedostatočnej dobíjacej infraštruktúre. Jedno z 11 nových áut predaných v Európskej únii v roku 2021 bolo plne elektric-

ké, čo predstavuje nárast o 63 % v porovnaní s rokom 2020. Podľa „Power Sector Accelerating e-Mobility“ bude Európa potrebovať 65 miliónov nabíjačiek elektromobilov – 9 miliónov verejných a 56 miliónov domácich – na zvládnutie obrovského nárastu očakávaného počtu elektrických vozidiel z 3,3 milióna na európskych cestách dnes. Európa má v súčasnosti 374 000 verejných nabíjačiek, z ktorých dve tretiny sú sústredené len v piatich krajinách – Holandsku, Francúzsku, Taliansku, Nemecku a Spojenom kráľovstve, pričom niektoré európske krajiny nemajú ani jednu

nabíjačku na 100 km. Napríklad v Poľsku musí človek v priemere cestovať vyše 200km za nabíjačkou, čo odrádza ľudí od kúpy elektromobilov. Táto polarizácia medzi ekonomikami predstavuje riziko destabilizácie elektrifikácie. Avšak budovanie verejnej nabíjacej infraštruktúry dnes čelí obrovským oneskoreniam, kvôli byrokratickým problémom s plánovaním a povoľovaním. Na Slovensku pripadajú v priemere 2 nabíjacie stanice na 100km, zatiaľ čo v Holandsku s najviac rozvinutou infraštruktúrou majú 47,5 nabíjačiek na 100km. Problém je aj v rozvedení nových elektrických

sietí, pre nabíjačky, ktoré majú väčšiu odberovú kapacitu ako rozvody do bežných zásuviek. Nabíjačky, ktorých výkon je vyšší ako 22kW sú kvalifikované ako vhodné verejné miesta na nabíjanie. Rastúci predaj elektromobilov zvýši dopyt po elektrine v Európe o 11% ročne. Kvôli tomu je dôležitý aj rozvoj inteligentného nabíjania, ako napríklad ponúkanie taríf majiteľom elektromobilov na nabíjanie počas noci mimo špičky, čo by mohlo znížiť špičku dopytu po energii o 21%. Pri zvýšených odberoch bude kladený väčší dôraz na stabilnú dodávku elektriny, čo môže taktiež skomplikovať situáciu v EU pri prechode na obnoviteľné zdroje energie. Plán elektrifikácie má aj ďalší nedostatok a tým je rastúci dopyt po elektrine, ktorú bude čím ďalej tým ťažšie dodávať z dôvodu odstavovania elektrární na fosílna palivá a v niektorých krajinách aj jadrových elektrární, ktoré pokrývajú väčšinu produkcie elektriny v EU. (mv)

vých elektrární, ktoré pokrývajú väčšinu produkcie elektriny v EU. (mv)

Krajina	Počet nabíjačiek na 100 km	Trh. podiel elektromobilov*
Belgicko	5.5	10.7
Bulharsko	0.8	—
Cyprus	0.5	0.5
Česká republika	0.9	2.5
Dánsko	4.4	16.4
Estónsko	0.7	1.8
Fínsko	3.3	18.1
Francúzsko	4.1	11.2
Grécko	0.2	2.6
Holandsko	47.5	25
Chorvátsko	2.3	1.9
Írsko	1	7.4
Litva	0.2	1.1
Lotyšsko	0.5	2.7
Luxembursko	34.5	11.4
Maďarsko	0.6	4.7
Malta	3.4	—
Nemecko	19.4	13.5
Poľsko	0.4	1.9
Portugalsko	14.9	13.5
Rakúsko	6.1	9.5
Rumunsko	0.5	2.2
Slovensko	2	1.9
Slovinsko	1.6	3.1
Španielsko	1.1	4.8
Švédsko	5	32.2
Taliansko	5.1	4.3

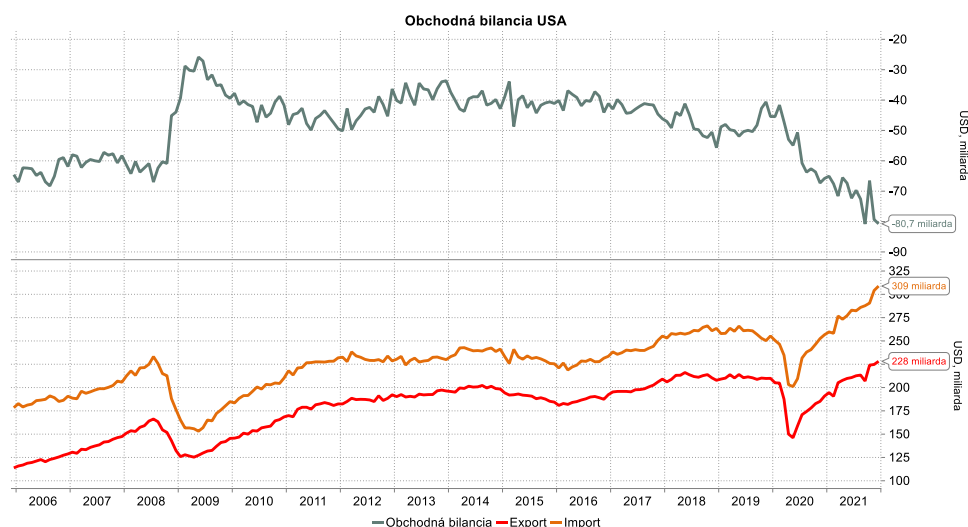
Obchodná bilancia USA

Obchodný deficit sa v USA v roku 2021 dosiahol rekordné úrovne 859,1 miliardy USD. Medziročne sa zvýšil o 27% v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2020, pretože import výrazne prevýšil export. Decembrový deficit obchodu s tovarom a službami vzrástol o 1,8 % na sezónne upravených 80,7 miliardy USD. Prudký nárast obchodného deficitu prichádza v čase, keď sa americká ekonomika naďalej silne zotavuje z prepadu spôsobeného pandémie v roku 2020.

Mnohí americkí spotrebitelia s úsporami, nafúknutými vládovými balíkmi pomoci, míňali veľa na dovážaný tovar vyrobený v zahraničných továrňach, hlavne v Číne (16% celkového importu). Znížili svoje výdavky na cestovanie a reštaurácie kvôli koronavirovu a viac utrúcali za elektroniku, automobily, hračky, nábytok, jedlo a iný tovar. Silný dopyt po kapitálových tovaroch zo strany podnikov, ako

aj vyššie ceny energií a potravín, tiež prispeli k vyššiemu účtu za dovoz. V decembri import vzrástol o 1,6% na 308,9 miliardy USD, čím rástol rýchlejšie ako vývoz, ktorý sa zvýšil o 1,5 % na 228,1 miliardy USD. Import tvorí 14,1% HDP USA a export tvorí 10,5% HDP USA (Na Slovensku import 82% HDP a export 79% HDP). Rast exportu podporili farmaceutické prípravky, automobily, automobilové diely a nepeňažné zlato. Zatiaľ čo sa ho-

vorí o oživení americkej výroby, Spojené štáty sú naďalej závislé od tovární v Číne a iných nízko nákladových krajín pri výrobe obrovského množstva spotrebného tovaru, ktoré chcú spotrebitelia nakupovať. Čoho znakom sú tiež najnovšie čísla obchodného deficitu. Ak sa export výrazne nezvýši, obchodný deficit sa môže naďalej prehĺbovať, pretože ekonomika sa naďalej zotavuje z pandémie a zvyšuje dopyt. (mv)

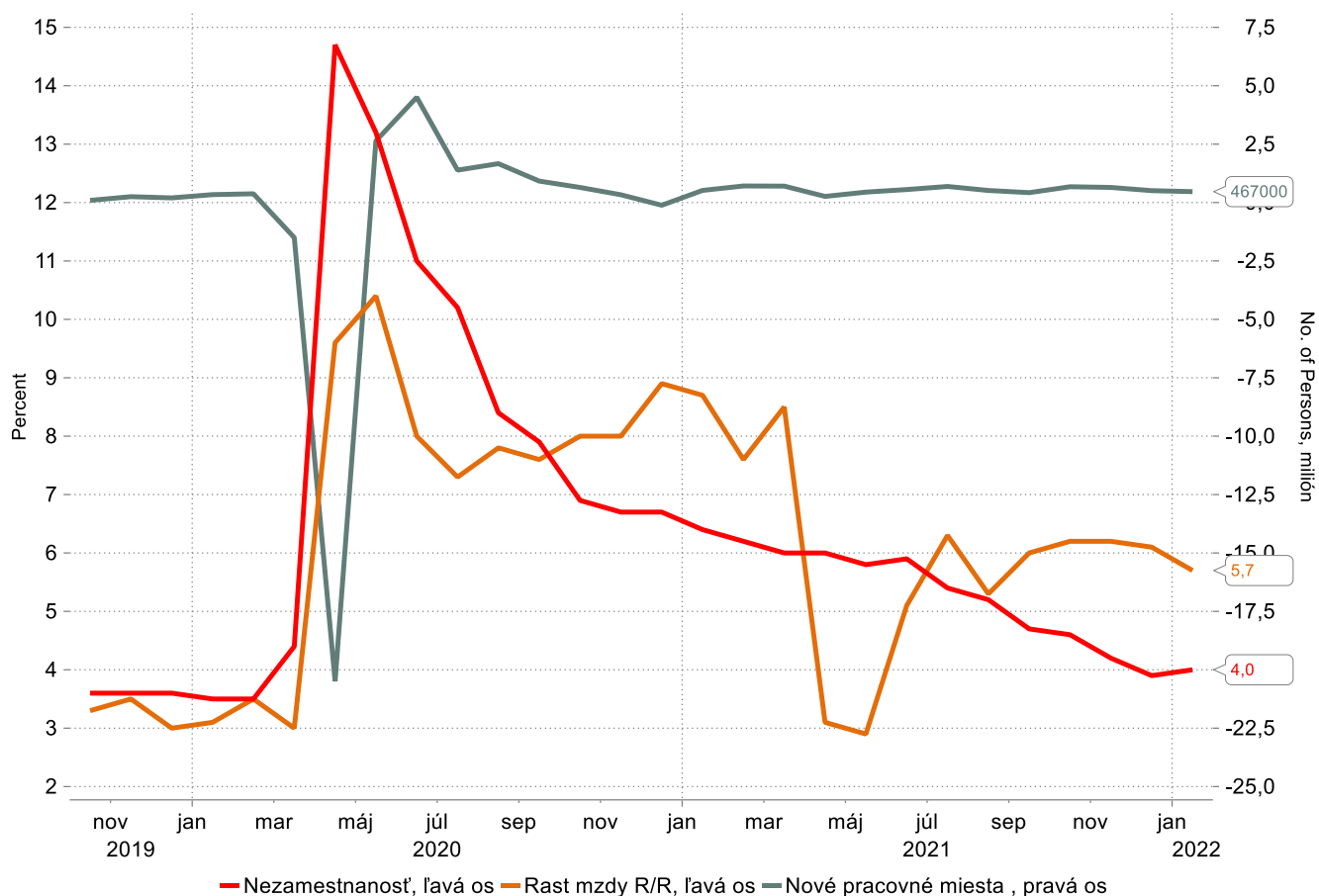

NFP dáta USA

Ako každý prvý piatok v mesiaci aj vo februári boli zverejnené Non Farm Payrolls dáta za január 2022. Ide o dáta o pracovných miestach mimo poľnohospodárstva v USA. V USA sa za január vytvorilo 467 000 nových pracovných miest. Napriek tomu, že tieto hodnoty prekonal očakávanie trhu tak sa počet novo vytvorených pracovných miest oproti predošlým mesiacom znížil. Trh však reagoval najmä na prekonanie odhadov. Väčší počet vytvorených pracovných miest ako sa pôvodne očakávalo môže totiž dať FEDu ešte väčšiu voľnosť pri ťahovaní menovej politiky. Tá sa ťahuje najlepšie a s najnižším negatívnym dopadom na ľudí v ekonomicky dobrých časoch pri nízkej nezamestnanosti, a vyššej

tvorbe pracovných miest. Miera nezamestnanosti vzrástla na 4,0% z decembrových 3,9%. Oproti priemeru posledných mesiacov je však nezamestnanosť stále na najnižších úrovniach a blíži sa predpandemickým hodnotám, ktoré sa pohybovali okolo 3,6%-3,7%. Hodinová mzda rástla v medzročnom porovnaní až o 5,7% čo predstavuje najvyššiu hodnotu za posledný rok a dá sa povedať, že rast miezd rastie spoločne s infláciou. Momentálne však inflácia v USA rastie rýchlejšie a ani výrazný rast miezd nezvyšuje kúpyschopnosť Američanov v januári dosiahla už úroveň 7,5%. Celkový záver s januárových NFP je určite pozitívny. Dáta prekonal mierne väčšinu odhadov a dali FEDu ďalší impulz k tomu, že krajina sa

z pandémie už ekonomicky zotavila. Tieto impulzy signalizujú FEDu, že sa môže vrátiť naspäť k tradičnej monetárnej politike pri ktorej vidíme aj iné ako nulové sadzby na rozdiel od obdobia od začiatku pandémie. (mm)

Cena PHM Slovensko

V posledných týždňoch sa cena ropy dostala na najvyššie úrovne od roku 2014. Vysoká cena ropy má negatívny vplyv na bežných obyvateľov. Kým v máji 2020 stál liter 95-oktánového benzínu v priemer 1,07€ a liter nafty okolo 1€ tak momentálne sa ceny pohybujú o 40% vyššie. Momentálna priemerná cena sa pohybuje na úrovni 1,52€ za liter benzínu a 1,40€ za liter nafty. Cena ropy narástla za toto obdobie z hodnoty okolo 22USD až na momentálnych 90 dolárov. V najnižších hodnotách dosiahol pomer ceny benzínu k cene ropy hodnoty okolo 0,052*. Momentálne

sa tento pomer pohybuje na hodnote 0,0192*. S rastúcou cenou sa pomer znižuje, čo je spôsobené najmä skladbou ceny benzínu, ktorú s veľkej časti tvorí daň a najmä jej pevná zložka, ktorá činí 0,51€/l. Pri nižšej cene ropy je teda pomer logicky nižší, keďže daň nepustí cenu pohonných látok výrazne nižšie. Viacero inštitúcií očakáva cenu ropy v roku 2022 nad 100 dolárov. Pri takejto cene by sa celkový pomer mohol znížiť niekde na hodnoty okolo 0,018. Do použitých pomerov je počítaný aj výmenný kurz USD/EUR keďže cena ropy sa uvádza v dolároch. Pri pomere 0,018 by sa

cena 95-oktánového benzínu dala vyjadriť ako (cena/(100/výmenný kurz) = 0,018). V prípade menového kurz EUR/USD = 1,14 by sa teda cena za liter benzínu dostala až niekde na hodnotu 1,58€. V prípade posilňovania hodnoty doláru na úroveň 1,1 by sa cena mohla dostať až na úrovne cez 1,63€ za liter. Treba však dodať, že vo väčšine prípadov je posilňovanie hodnoty dolára spojené s miernym poklesom cien ropy. Pri naftě by sa pri podobných výpočtoch cena mohla dostať do úrovne 1,42 – 1,46€.(mm)

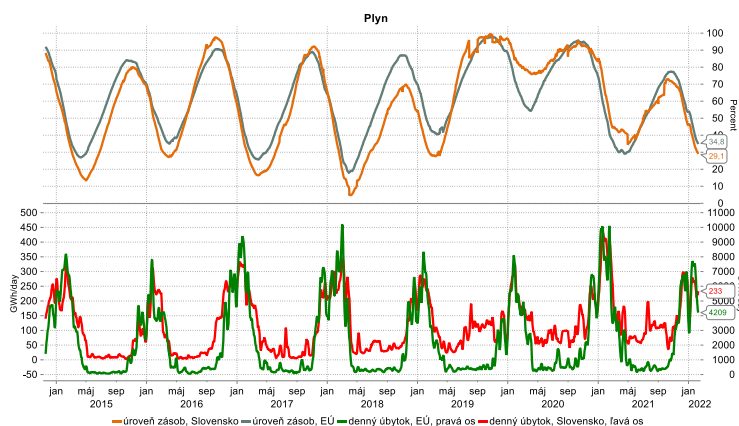
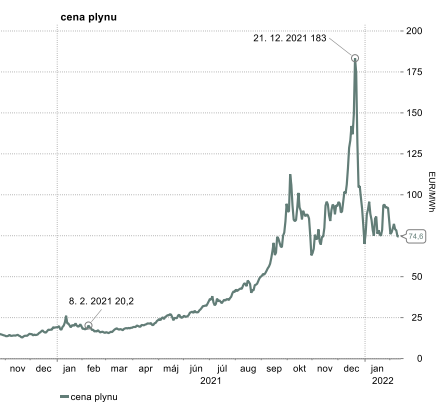
	Benzín		Nafta	
Objem	40 litrov	50 litrov	40 litrov	50 litrov
Máj 2020	42,80 €	53,50 €	40,00 €	50,00 €
Momentálne	60,80 €	76,00 €	56,00 €	70,00 €
Pri cene 100USD	63,20 €	79,00 €	57,20 €	71,50 €

Ako sa vyvíja cena plynu v EÚ?

Prudký nárast ceny plynu sledujeme zhruba od septembra 2021. Vplyv má na to obnova dopytu, ktorý predtým poklesol vplyvom pandémie, obmedzenie dodávok z Ruska pre nesplnenie európskej energetickej legislatívy ale aj nedostatočná výroba substitútov v Európe. Aktuálna cena plynu sa v Európe hýbe okolo 76 eur za megawatthodinu. Čo je síce najnižšia hodnota za posledné 3 týždne, oproti cenám z minulého roka sú ale neporovnateľne vyššie. Nepriaznivý výkyv ceny nahor začiatkom decembra vyvolala hlavne správa

o úplnom zastavení plynovodu „Jamal-Európa Gazprom“ a takisto príchod chladnejšieho počasia v kombinácii so strachom

z nedostatočných zásob plynu v Európe. Tie klesli pod 50% približne o mesiac skôr ako zvyčajne. K upokojeniu situácie a zníženiu ceny na trhu po Vianociach prispela správa o dovoze tankerov LNG z USA. Aktuálne je európska úroveň zásob zhruba

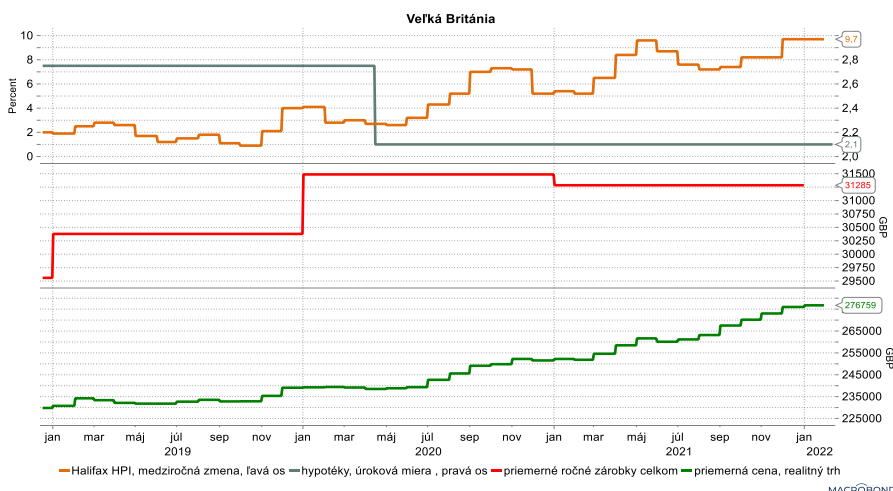
35%, slovenská menej ako 30%. Táto správa môže byť vzhľadom na zvyčajnú zvýšenú spotrebu v tejto časti roka mierne znepokojujúca. K sledovanému poklesu ceny ale prispel prísľub dodávky LNG z Japonska a tiež predpoklad na nižšiu potrebu kúrenia v najbližšej dobe prichádzajúcim teplejším počasím. Toto zníženie dopytu pravdepodobne ešte môže ovplyvniť cenu, k výraznejšej zmene však pravdepodobne ešte dlhšie nedôjde. (jh)

Ako dostupné je bývanie vo Veľkej Británii?

Priemerná cena bývania vo Veľkej Británii sa v januári medziročne zdvihla o 9,7%, v absolútnej hodnote to značí navýšenie o sumu okolo 24 500 libier. Znamená to, že celkovo sa priemerná cena za bývanie dostala na rekordnú úroveň 276 759 libier. Napriek stále rastúcej cene bol však objem transakcií v roku 2021 najvyšší od roku 2007. Jedným z dôvodov bolo zavedenie tzv. stamp duty holiday, teda daňových prázdnin ako jedno z opatrení britskej vlády na pomoc trhu s nehnuteľnosťami. Jeho výsledkom bolo odpustenie kolkovej dane. Tú nemuseli kupci platiť pokiaľ cena nehnuteľnosti nepresiahla 500 000 libier a tak to bolo pre viacerých motiváciou na kúpu. Pre prvokupcov sa povinnosť odvádzať túto daň totiž klasicky začína na čiastke 300 000 libier za nehnuteľnosť. Je vždy vyjadrená percentuálnou čiastkou od 2% až do 12% z ceny, pričom percentá sa rátajú kumulatívne. Táto priaznivá situácia na trhu s nehnuteľnosťami by sa ale v tomto roku mala zmeniť. Rast by sa mal spomaliť a nehnuteľnosti sa stanú menej dostupnými. Cenu bývania výrazne ovplyvňuje viacero

faktorov, medzi nimi výška úrokovej miery a rovnako výška príjmov obyvateľstva. Tieto dva parametre robili bývanie doteraz veľmi dostupným, a dopyt po nehnuteľnostiach bol tak enormný. Celkový ročný príjem sa pre obyvateľov Veľkej Británie pohybuje aktuálne v priemere okolo 31 285 libier. Výška úrokovej miery pri hypotékach a úveroch na bývanie sa pohybuje okolo 2%. Tento dopyt, prevyšujúci ponuku však spôsobil, že sa aj ich cena vyšplhala rekordne vysoko. Dostupnosť bývania totiž takisto výrazne ovplyvňuje jeho cenu. Rýchlosť rastu cien nehnuteľností aktuálne predbehla rýchlosť rastu

miezd. Pre ľudí ktorí sa teraz rozhodnú kúpiť nehnuteľnosť to znamená, že potrebná 10% záloha je rovná 88% celkového ročného hrubého zárobku. Teda pri spomínanej priemernej výške ročného zárobku je záloha vyše 27 000 libier. Tento fakt nielen že posúva vek priemernej prvokupcov nehnuteľností, ale aj odsúva samotnú dostupnosť nehnuteľností. Potenciálnym kupcom takisto do kariet nehrajú zvýšené náklady na bývanie či zvýšené náklady na hypotéku. V oboch prípadoch má na zvyšovanie vplyv inflácia a práve tieto faktory určite spomalila dopyt po nehnuteľnostiach a teda aj rast ich cien. (jh)

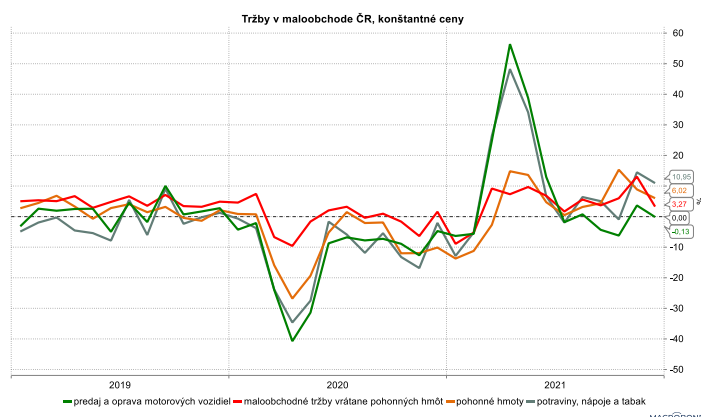

Ako a na čo míňajú svoje úspory Česi?

Medziročné porovnanie tržieb za december 2021 prinieslo bez očistení nárast o 3,3%. Za celý rok 2021 sa tržby v maloobchode zvýšili o 4,4%. Tržby rástli hlavne za pohonné hmoty (6%), za nepotravinársky tovar (3,9%) a za potraviny (1,6%). Nárasty tržieb spojených s pandemiou, ktorá ovplyvnila a zmenila správanie spotrebiteľov vidíme na prírastku za internetové a zásielkové služby, farmaceutický a zdravotnícky tovar či počítačové a komunikačné zariadenia. Zmeny v týchto odvetviach vidíme aj pri porovnaní tržieb s rokom 2019. Významný medziročný pokles tržieb je naopak evidovaný za december len v predaji a opravách motorových

vozidiel. To súvisí s nedostatočnou ponukou na trhu a dlhými čakacími lehotami na dodanie, pretože produkcia automobilov globálne poklesla vplyvom pandémie a kvôli nedostatku mikročipov. Za celý rok 2021 je evidovaný nárast tržieb vo všetkých odvetviach, čo samozrejme ovplyvňuje aj nízka porovnávací báza pandemického roku 2020. Ďalší vývoj tržieb v roku 2022 bude ovplyvnený

ako touto nízkou porovnávacou bázou, tak stúpajúcou infláciou. Na jednej strane tak pravdepodobne budeme zaznamenávať rast tržieb, reálne tržby však budú klesať. Spotrebiteľia budú ďaleko viac premýšľať, na čo minú svoje úspory. (jh)

AKTUÁLNÝ VÝVOJ NA TRHOCH

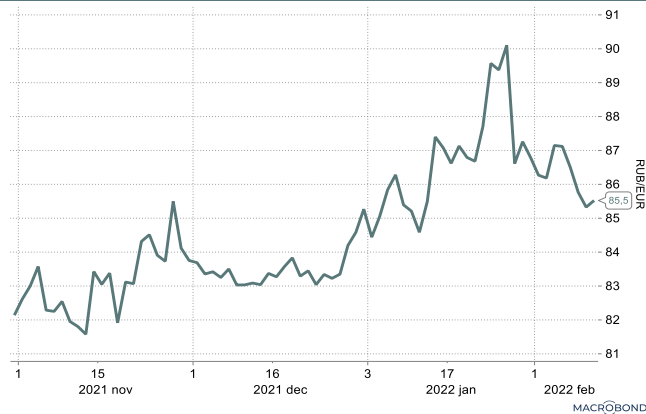
EUR/USD

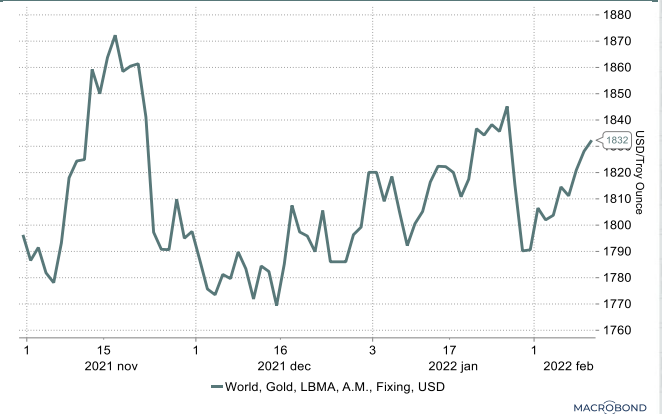
EUR/CZK

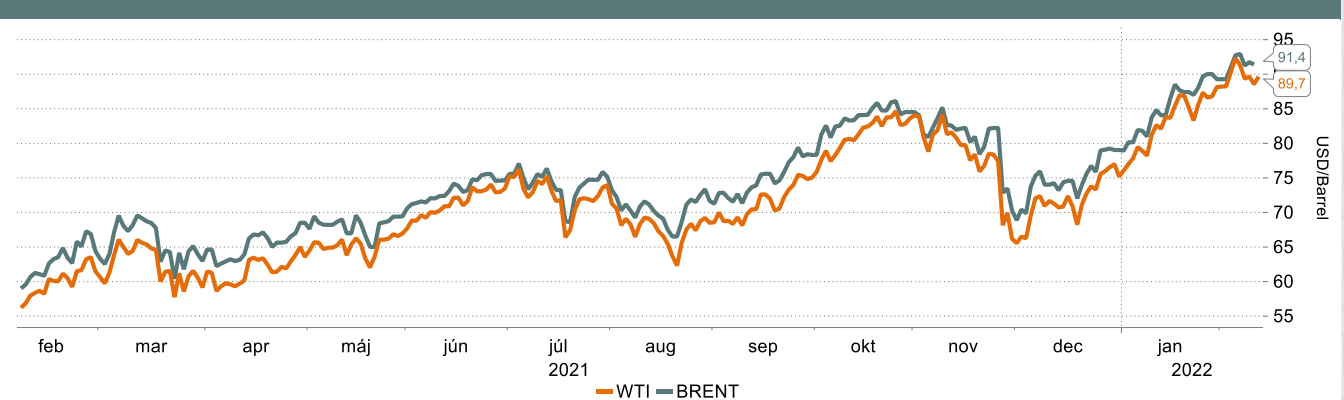
EUR/RUB

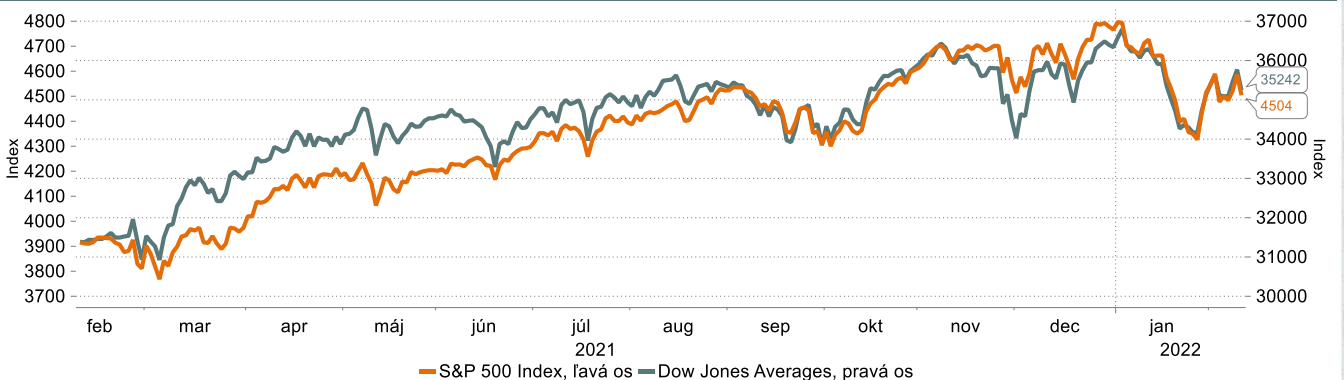
ZLATO

ROPA

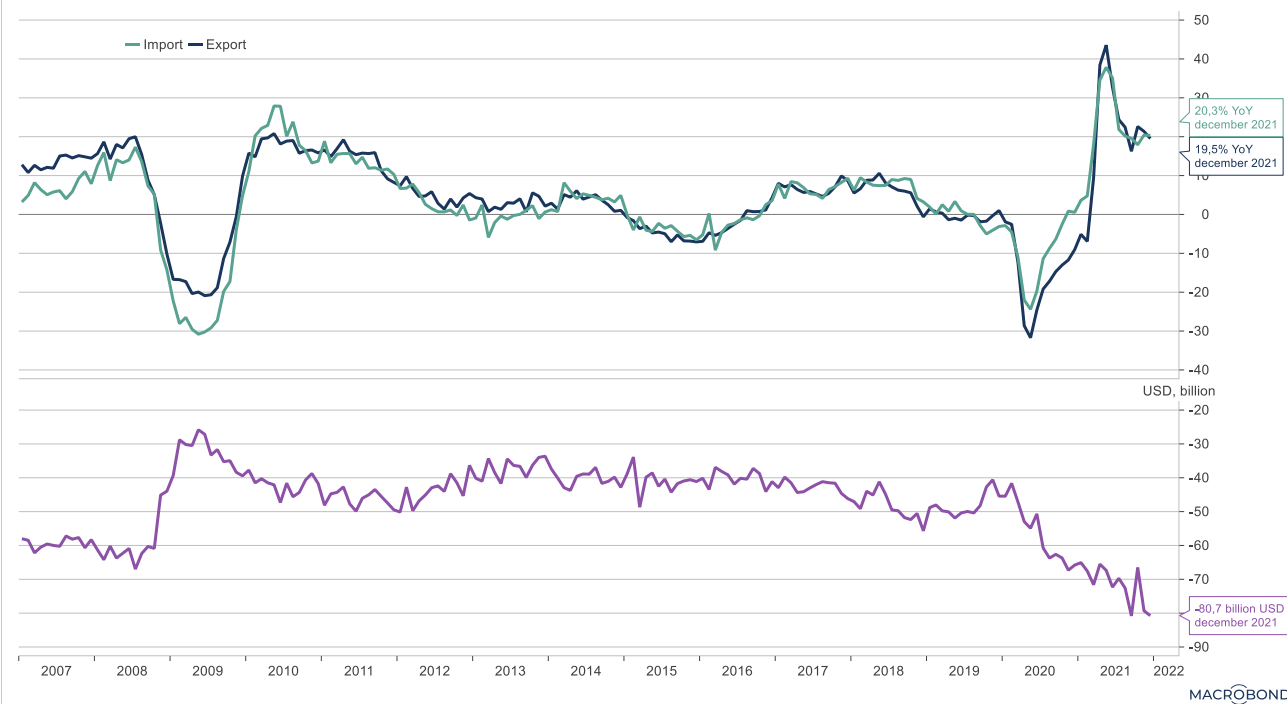

INDEXY

GRAF, KTORÝ NÁS ZAUJAL

Spojené štáty americké: Zahraničný obchod
SA, Source: BEA

Tento dokument je publikovaný pre spoločnosti skupiny BENCONT , a môže byť reprodukováný a ďalej šírený len s jej písomným súhlasom. Informácie v tomto dokumente boli získané z externých zdrojov, ktoré boli spoločnosťou považované za spoľahlivé.

Analytici:

Prozbík Jozef

prozbik@bencont.sk

Nebesník Martin

nebesnik@bencont.sk

Bruchánik Rudolf

bruchanik@bencont.sk

Vražda Ján

vrazda@bencont.sk

Junior analytici:

Đurišková Petra

Maslan Martin

Vražda Martin

Lauko Zdeno

Huňorová Júlia

Vajnorská 100/A

831 04 Bratislava

www.bencont.sk

BENCONT INVESTMENTS

BENCONT GROUP

BENCONT DEVELOPMENT